

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(1)
Abstract.....	(3)
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.....	(5)
ส่วนที่หนึ่ง แนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ.....	1
บทนำ.....	1
บทที่หนึ่ง มิติใหม่ทางทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน.....	3
1.1 วิวัฒนาการของการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ.....	3
1.2 หลักประกันเกี่ยวกับการละเมิดมิได้ของสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ.....	5
1.3 กลไกโดยทั่วไปในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ.....	5
1.4 บทบาทพิเศษของศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ.....	6

	หน้า
1.5 การวิเคราะห์สิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญโดยการแยกพิจารณาเป็นสิทธิตามภาววิสัยและสิทธิตามอัตตวิสัย.....	7
1.5.1 แนวความคิดของกลุ่มประเทศแองโกลแซกซอน.....	7
1.5.2 แนวความคิดของฝรั่งเศส.....	39
1.5.3 แนวความคิดของเยอรมัน.....	68
บทที่สอง สิทธิและเสรีภาพในฐานะที่เป็นสิทธิตามภาววิสัยและอัตตวิสัย.....	73
2.1 สิทธิและเสรีภาพในฐานะที่เป็นสิทธิตามภาววิสัย.....	73
2.1.1 คุณสมบัติของสิทธิและเสรีภาพในฐานะที่เป็นสิทธิตามภาววิสัย.....	74
2.1.2 สิทธิและเสรีภาพในฐานะที่เป็นกฎหมาย.....	75
2.1.3 ผลผูกพันของสิทธิและเสรีภาพ.....	80
2.2 สิทธิและเสรีภาพในฐานะที่เป็นสิทธิตามอัตตวิสัย.....	117

	หน้า
2.2.1 ลักษณะโดยทั่วไปของสิทธิตาม อรรถวิสัย.....	118
2.2.2 ความหมายของสิทธิตามอรรถวิสัย...	129
บทที่สาม ผลผูกพันของสิทธิตามอรรถวิสัยต่อ	
กระบวนการยุติธรรมเยอรมัน.....	145
3.1 วิวัฒนาการของผลผูกพันของสิทธิตาม อรรถวิสัยต่อกระบวนการยุติธรรม.....	145
3.2 ความหมายของผลผูกพันของสิทธิตาม อรรถวิสัยต่อกระบวนการยุติธรรม.....	146
3.3 ผลผูกพันของสิทธิตามอรรถวิสัยต่อ กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง.....	152
3.4 ผลผูกพันของสิทธิตามอรรถวิสัยต่อ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา.....	158
3.5 ผลผูกพันของสิทธิตามอรรถวิสัยต่อ กระบวนการยุติธรรมทางปกครอง.....	159
3.6 กลไกสุดท้ายในการสร้างผลผูกพันของ สิทธิตามอรรถวิสัยต่อกระบวนการ ยุติธรรม : การร้องทุกข์ตามรัฐธรรมนูญ....	161
3.7 สรุป.....	174

	หน้า
ส่วนที่สอง การยกสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลของไทย.....	177
บทที่สี่ บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญตามมาตรา 28	
วรรคสองกับกระบวนการยุติธรรมไทย.....	177
4.1 เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ.....	177
4.2 บทบัญญัติเกี่ยวกับการนำคดีขึ้นสู่ศาล	
ต่าง ๆ.....	181
4.2.1 บทบัญญัติเกี่ยวกับการนำคดีขึ้นสู่ศาลแพ่ง.....	181
4.2.2 บทบัญญัติเกี่ยวกับการนำคดีขึ้นสู่ศาลอาญา.....	187
4.2.3 บทบัญญัติเกี่ยวกับการนำคดีขึ้นสู่ศาลปกครอง.....	198
4.2.4 การทำคำร้องเรียนไปยังองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ.....	205
4.3 ปัญหาที่เกิดจากแนวทางปฏิบัติของศาล	
ต่าง ๆ.....	207
บทที่ห้า แนวทางการแก้ไขปัญหาของไทย.....	209
5.1 ศาลรัฐธรรมนูญไทยกับคำพิพากษาอันถึงที่สุดแล้ว.....	210

หน้า

5.1.1 ความหมายของบทบัญญัติตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 264 วรรคสาม.....	210
5.1.2 ความสัมพันธ์ที่ควรจะเป็นระหว่าง ศาลรัฐธรรมนูญกับคำพิพากษา อันถึงที่สุดแล้ว.....	213
5.2 อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทย กับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย มาตรา 28 วรรคสอง....	216
5.2.1 อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญมีเท่าที่ บัญญัติเป็นวลยลักษณะอักษรใน รัฐธรรมนูญจริงหรือ.....	216
5.2.2 อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญไทยกับ คำพิพากษาของศาลอันเป็นที่สุด.....	220
5.2.3 วิธีการแก้ปัญหโดยไม่ต้องแก้ไข เปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ.....	221
สรุปและข้อเสนอแนะ.....	224
บรรณานุกรม.....	226